

Iškelti aerodromus!
Laimėjo byla.
Levittowne.
Juozapas Jokubauskas.
Rašo R. MIZARA

Darbo Zmonių
Dienraštis
Kaina \$7.00 Metams
Queens Apskirty \$8.00
Užsieniuose \$9.00
Vienas numeris 5 c.
PRICE 5c A COPY

LAISVĖ

THE LITHUANIAN DAILY

LAISVĖ - LIBERTY
The Only Lithuanian Daily
in the Eastern States
110-12 ATLANTIC AVE.
Richmond Hill 19, N. Y.
Tel. Virginia 9-1827-1828

No. 32

★★★★

Richmond Hill 19, N. Y., Ktv., Vasario (Feb.) 14, 1952

★★★★

Metai 42-rieji, Dienraščio 34-tieji.

Trečia eiliną lėktuvo tragediją Elizabethėje dar kartą parodo, jog Newarko aerodromas privalo būti iš esamos savo vietos iškeltas toliau nuo miesto.

Iškelti reikia ir La Guardia aerodromas iš tos vietos, kur jis dabar stovi, nes ir čia tas pats gali atsitikti, kas atsitiko Elizabeth, N. J.

Jei tik žmonės griežtai pareikalaus, tai ir bus padaryta. O reikalauti privalo kiekvienas, kuriam rūpi žmonių gyvybių išsaugojimas.

Keturių Philadelphia moterys kadaise parduvinėjo gatvėse savaitraštį "The Sunday Worker".

Jos buvo suareštuotos. Grand džūrė įkaltino parduotą už tai, kad jos siūlė žmonėms laikraštį, kuriame buvo straipsnis, kritikuojantis mūšų vyriausybės politiką Korėjoje.

Moterys atsidūrė teisme. Bet štai, teisėjas Louis Leventhal pareiškia: grand džūrė neturėjo pagrindo moterims įkaltinti, nes jos turėjo pilietinę teisę parduoti laikraštį, kritikuojantį vyriausybės politiką.

Ir taip šios darbščiosios moterys laimėjo bylą; tie, kurie ryžosi užduoti smūgį spaudos laisvei, patys gavo per nosį.

Netoli mūsų didmiesčio, Ilgojo saloj, neseniai išaugo dailus miestelis, pavadintas Levittown.

Jį pastatė Levitt ir jo sūnūs — milijonieriai.

Namai dirbti fabrikuose, viens kitą panašūs, kaip vandens lašai. Jie buvo paroduoti taip greit, kaip greit buvo pastatyti dėl to, kad didmiestyje stoka gyvenamųjų namų.

Mr. Levitt, statydamas šį miestelį, sakė: jis privalo būti išimtinai baltiesiems, — negrams nevalia gyventi; negrai tegali ten tik pasluoti, tik tarnauti, tik dirbti.

Bet štai: prieš porą metų viena baltavedė šeima, — Mr. ir Mrs. Adolph Ross, — pasikvietė vasarą kai kuriuos negrų vaikučius ir leido jiems žaisti ten, kur jie gyvena.

Už tai Rossai dabar meta mi iš Levittowno.

Evikejai (išmetimui) dieva nustatyta vasario 19-tą. Žmonės subruzdavo. Andai kaimyniškaime Farmingdale miestelyje įvyko didžiulis mitingas, kuriame buvo nutarta pastoti kelią Rossų evikejai.

Kova prieš Rossų šeimos išmetimą iš Levittowno yra kova prieš bjaurią negrų segregaciją.

Kiekvienas savigabus žmogus, kuriam rūpi mūsų krašto laimė, privalo stovėti su Rossų šeima, privalo priešintis jų evikejai.

★ Praėjusią savaitę Chicagoje mirė Juozapas Jokubauskas, ilgametis to miesto gyventojas, pažangus žmogus.

Velionį pažinojau per virš 30 metų, kaip malonų, draugišką ir darbštų mūsų judėjime veikėją.

Visą Jokubauskų šeimą pažįgau.

Teisėsi Juozapas ramiai. Laisviečių vardu reikiu velionio žmonai Onai, sūnams, marčioms, giminėms ir draugams nuodėrdžią užuojautą.

★ 22 jaunimo veikėjai, atstovaujantys įvairias organizacijas, šaukia jaunimo konferenciją taikai ginti.

Konferencija įvyks šio mėnesio 22 dieną, Washingtono gimimo dieną, Manhattan

IŠTEISINTAS NELSONAS; BUVO KALTINAMAS UŽ "PANIEKĄ" KONGRESUI

Teisėjas sako, Nelsonas turėjo teisę neliudyti pats prieš save

Washington. — Federalis apskrities teismas išteisino Steve Nelsoną, Pensilvanijos komunistų vadovą. Nelsonas buvo kaltinamas už "paniekinimą Kongresui." Mat, jis susilaikė nuo atsakymų į Kongresmanų Neamerikinio Komiteto klausimus 1949 metais.

Neamerikinis Komitetas tada kvotė Nelsoną, kokius ryšius jis turėjo su atominiu mokslininku "X" Californijoje. Komitetas įtarė, kad Nelsonas gaudavęs atominius sekretus iš to mokslininko ir perduodavęs juos tūlam Sovietų atstovui. Federalis teisėjas James

R. Kirkland dabar surado, jog Kongresmanų Neamerikinis Komitetas taip gudriai statė klausimus, kad Nelsonas pats save apkaltintų, jeigu duotų bet kokius atsakymus. Taigi Kirklandas ir pripažino Nelsonui konstitucinę teisę neliudyti pačiam prieš save.

Pa. byla prieš Nelsoną Pittsburgh. — Pensilvanijos valstijos džūrė yra suradus Nelsoną "kalto", kad jis suokalbavęs su kintais komunistais nuverst valstijos valdžią. Dar nežinia, kokia bausmė bus jam paskirta.

Pasmarkėjo tunisų kova prieš Franciją

Tunis, Afrika. — Francija atsiūnčia vis daugiau kariuomenės, kad malšintų Tunisijs žmonių demonstracijas. Vėl pasmarkėjo tunisų judėjimas, reikalaujant nepriklausomybės nuo Francijos.

Sniegu audros pražudė 70 europiečių

Zurich, Šveic. — Viesuliškos sniegu audros per 9 dienas siaubė vakarinę Europą nuo Norvegijos iki Italijos. Pūgos ir staigūs sniegyių griuvimai nuo kalnų pražudė bent 70 žmonių. Daugiausia jų žuvo Alpių priekalnėse Šveicarijoje, Šiaurinėje Italijoje ir artimuose joms Austrijos bei Vokietijos kampuose.

Radikalai prašo Peroną nekankinti polit. kalinių

Buenos Aires, Argentina. — Radikalų Partija prašė Argentinos prezidentą diktatorių Peroną, kad nekankintų politinių kalinių.

Perono fašistai šį mėnesį suėmė dar bent šimtą radikalų.

Tuo tarpu Peronas paleido iš kalėjimo tris tuzinus socialistų.

Indonezijos seimas ir valdžia atmetė Amerikos siūlomą karinę paramą.

Aalborg, Danija. — Penkiolikos pėdų gilumo sniegai suparalyžavo Danijos salą Jutlandą.

Centre, Niujorke. — Laij būva didelė ir pasėkminga.

Jaunimo balsas taikos išlankymo klausimu labai svarus balsas.

Taftas ragina greitai paruošti čiagininkų įsiveržimą Kinijon

Seattle, Wash. — Vado-vaujantis republikonas senatorius Robertas Taftas šaukė Amerikos valdžią kuo smarkiausiai ginkluot Čiang Kai-šeko kinas tautininkus Formozos saloje.

Kalbėdamas masiniame Lincoln Dienos bankiete, Taftas ragino kuo greičiau suruošti čiagininkų įsiveržimą į Kinijos Liaudies Respubliką. Pasakojo, kad čiagininkai esą stambiaji jėga, kuri "galėtų su-

laikyti Staliną nuo visos Azijos užėmimo."

Sykiu Taftas gąsdino, kad jeigu Sovietai įsigalėtų visoje Azijoje, tuomet "užpultų" ir Jungt. Valstijas.

Taftas piršosi kaip republikonų kandidatas prezidentūrai ir žadėjo prisimti generolą MacArthurą kaip artimiausią karinį patarėją, jeigu pats būtų išrinktas prezidentu.

Francūzai visuotinu streiku protestavo, kad valdžia uždraudė demonstruoti prieš fašistus

Paryžius. — Francūzų darbo unijos paskelbė visuotiną vienos dienos streiką kaip protestą todėl, kad premjero Edgaro Faure's valdžia uždraudė demonstruoti prieš vokiečių nacius ir naminčius fašistus.

Streikas sustabdė darbą visose angliakasyklose šiaurinėje Francijoje. Streikavo ir 70 procentų plieno darbininkų.

Valdžia sumobilizavo 80 tūkstančių policijos prieš

streikierius.

7 tūkstančiai policininkų atakavo Renault automobilių fabriko streikierius Paryžiaus priemiestyje. Darbininkai pasistatė barikadas ir gynėsi. Buvo sužeista daug darbininkų, bet jie apdaužė ir 100 policininkų.

Taipgi streikavo Paryžiaus važiuotės darbininkai ir šimtai tūkstančių kitų. Policija suėmė šimtus streikierių.

Pikietas reikalauja nežudyti politinių kalinių Ispanijoje

New York. — Būrys žmonių pikietavo čionaitini Ispanijos fašistų konsulatą. Reikalavo paleisvinti 11 politinių kalinių, kuriuos Ispanijos diktatoriaus Franko teismas nusmerkė nužudyti. Pikietuotojai nešė iškabas su obalsiais: "Neduot Frankui amerikinių paskolų!" "Franko buvo Hitlerio sėbras!" "Nesigust Franko priešų į kalėjimus šioj šalyj!"

NUSMERKTA DAR 9 FRANKO PRIEŠAI

Barcelona, Ispanija. — Fašistų teismas nusmerkė mirti dar devynis politinius kalinius kaip Franko valdžios priešus. Nusmerktieji buvo Nacionalūs Darbininkų Sąjungos nariai.

Įvairios Žinios

Korėja. — Generolas Ridgway, vyriausiasis amerikonių komandierius Tolimiesiems Rytams, išakė korespondentams nespėlioti savo pranešimuose, kaip sekasi ar nesiseka derybos dėl paliaubų su Šiaurine Korėja.

Korėja. — Amerikonai vienu klausimu susitarė su Šiaurine Korėja, — kad būkietis apsiesta kariniais belaisviais už dviejų mėnesių po to, kai bus pasirašyta paliaubų sutartis.

Bet Šiaurinė Korėja reikalauja apsimainyti visais belaisviais, o amerikonių

siūlo apsiesti tik tais, kurie sutiks grįžti.

LAISVĖ

LITHUANIAN DAILY, PUBLISHED BY
The Laisvė, Inc.
Established April 5, 1911
Every day except Sundays, Mondays, and Holidays
110-12 ATLANTIC AVENUE, RICHMOND HILL 19, N. Y.
TEL. VIRGINIA 9-1827-1828

President, GEORGE WARES; Sec.-Treasurer WILLIAM CHAPELS
Editor, ROY MIZARA

SUBSCRIPTION RATES
United States, per year \$7.00 Canada and Brazil, per year \$8.00
United States, per 6 months \$3.75 Canada and Brazil, 6 months \$4.00
Queens Co. 4.00 per six mos. Foreign countries, per year \$9.00
Queens Co. \$8.00 per year Foreign countries, 6 months \$4.50

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.,
under the Act of March 3, 1879.

FRANKO IR DEL VAYO

NEUZILGO Lisabonoje, Portugalijos sostinėje, įvyks šiaurės Atlanto Tarybos konferencija, kurioje bus, tarp kitko, svarstytas klausimas, ar priimti į Atlanto Paktą Franko Ispaniją.

Vis daugiau ir daugiau Amerikoje balsų kyla, kad fašistas Franko esąs jau demokratas, todėl jis tenka priimti į "Vakaru demokratų" šeimą.

Argi Franko neapsidūrė su komunistais? Argi Franko nelaiko kalėjimuose ir koncentracijos stovyklose tūkstančių anti-fašistų? O jeigu jis tai daro, tai jis jau užsitaravo (Wall stryto ir jo šalininkų akys) pilną demokratą titulą, todėl jis turis būti priimtas į Atlanto Pakto "demokratų gintį".

Taip, diena iš dienos Franko Amerikos valdančiosios klasės sluoksniuose vis daugiau ir daugiau randa šilto pritrimo.

Amerika Ispanijoje privalo turėti savo aviacijos bazes; Amerika, su pagalba Franko, privalo saugoti "Vakaru demokratiją". Amerika, taigi, privalo duoti Frankui pinigų, kad jis būtų tvirtesnis ir galėtų dar žiauriau galbinti anti-fašistus!

Tokia yra trumpanė politika!

NORINT ĮTIKTI FRANKUI, reikia persekioti jo priešus, anti-fašistus,—kitais nebūtų galima įgyti pas jį malonės.

Ir štai, per metų eilę Niujorke gyveno buvęs Ispanijos respublikos užsienio reikalų ministras Julio Alvarez Del Vayo. Jis yra anti-fašistas. Del Vayo nepersidavė Frankui, kaip padarė kiti socialistai. Del Vayo yra principo žmogus, tad jis tebeveda kovą prieš Franko, giliai tikėdamas tuo, kad Ispanija bus išlaisvinta, kad ji bus demokratinė.

Del Vayo, be kitko, yra savitrašio (liberalų) "The Nation" bendradarbis. Praėjusį rudenį jis su savo žmona buvo išvykęs į Europą ir Paryžiuje būdamas Del Vayo dalyvavo Jungtinių Tautų asamblėjoje "The Nation" korespondentu.

Šiomis dienomis Del Vayo su žmona grįžo į Niujorką. Bet...

Jis tuojau buvo suimtas ir sulaikytas Ašarų saloje. Išlaikytas keletą dienų izoliacijoje ir klausinėtąs, kamantinėtąs. Po to buvo išleistas, bet, imigracijos viršininkas Edward J. Shaughnessy pasakė: Tai dar nepabaigta. — Del Vayo būsias tiriama ir toliau; dar nežinia, girdi, kuo baigsis jo čia buvimas!

Vadinasi, ši vyra mierijama iš čia išdeportuoti. Jis jau "no good," nes jis anti-fašistas, jis aštrus budelio Franko priešas, tad jam čia jau ne vieta.

Štai, kas darosi!

Tenka manyti, jog tai tik pradžia. Mūsų vyriausybė, klupčiudama prieš Franko, matyt, pradės "tyrinėti" kiek vieną ispanų anti-fašistą, nes Franko to nori.

Tai bloga, tai skandalinga!

ANGLAI IŠBANDYS ATOM-BOMBĄ

ANGLAI MOKSLININKAI, kaip žinia, surado atomo energijos paslaptį ir jau paruošė atomo bombą.

Spėjama, jog neužilgo pirmoji anglų atomo bomba bus išmėginta. Mėginimui vieta, kaip rašo Niujorko Timeso korespondentas Washington, James Reston, Jungtinių Valstijų vyriausybė siūlė čia, mūsų krašte, bet anglai nuo jos atsisakė. Jie nori išbandyti bombą kur nors britams priklausančiame krašte, įeinančiame į Britų Commonwealth, — gal Kanados tyruose, gal kur nors Australijoje ar Naujoje Zelandijoje.

Anglai siūlė mūsų krašto vyriausybei apsiukeisti atomi-nėmis "paslaptimis" bet pas mus yra praleistas įstatymas, draudžias atomo paslaptis kam nors išduoti, tuo būdu visas reikalas taip ir kabo ore.

Britanijos valdžia mano, jog tuomet, kai ji išbandys savo bombą, tuomet su ja geriau skaitysis ir Washingtonas.

Yra spėjama, jog anglai mokslininkai toliau yra pažengę atomo energijos naudojime "lengvesniuose ginkluose," negu Jungtinių Valstijų mokslininkai.

Vienas dalykas yra aiškus kiekvienam: atominė paslaptis nebėra paslaptis. Atominę energiją jau naudoja Tarybų Sąjunga, atominę energiją pasijungė Anglija. Be abejo, kad ir Francūzijos ir kitų kraštų mokslas pasiekė, jei ne praktikoje, tai teorijoje, tiek, kiek mūsų kraštas.

Visoms "atominėms paslaptims" reikėtų padaryti galas. Tai eity naudon visai žmonijai, nes mokslas tuomet greičiau galėtų progresuoti. Vienos šalies mokslininkai galėtų dalintis savo patyrimais su kitų šalių mokslininkais; vieni kitus papildytų ir tai eity sveikaton visiems.

Bet pirm to, aišku, reikėtų nujstatyminti atomo bombas, uždraudžiant jas naudoti bent kokiame kare.

Atomo energija turėtų būti naudojama žmonijos gerbūviui kelti, o ne mirčiai seti.

Dar vienas didžiulis moralinis idėjos laimėjimas

Kartais maža pradžia, parment teisingumu ir idealiskumu, išsivysto į milžinišką idėjos laimėjimą. Taip galima apibūdinti New Yorko žmonių laimėjimą prieš Metropolitan Life Insurance kompaniją ir visus rasisistus. Po ilgos ir sunkios kovos, kurion ir pabaigą buvo įsitraukę daugybė įvairių politinių įsitikinimų žmonių, ta kompanija buvo priversta savo namų projekte Stuyvesant Town atidaryti duris ir juodosios rasės žmonėms. Jos pasimėjimas išmesti 19 šeimų už tai, kad jos kovojo prieš rasinę diskriminaciją, tapo išblaškytas.

Tai labai didelis laimėjimas tiesos ir žmoniškumo. Tai įrodymas, kad suvienytomis pastangomis paprastoji liaudis, turėdama gerą, teisingą vadovybę, gali suvaldyti kad ir žverškesnius kapitalistus. Niekam nėra paslaptis, jog Metropolitan Life Insurance bosai ir yra kaip tik tokiais kapitalistais.

Kaip gi ta kova prasidėjo? Kas gi ją pradėjo? Ją pradėjo niekas daugiau, kaip tie persekiojami ir ujami komunistai. Tai buvo prieš devynis metus, kai komunistų vadas Benjamin Davis, vardu Komunistų Partijos, atėjo į New Yorko Board of Estimate susirinkimą ir pakėlė balsą už negrų teises. Pasmerkė jis miesto valdovus, kurie ruošėsi pasirašyti su minėta kompanija kontraktą, jog jai nereikės už namų projektą mokėti miestui

Benjamin Davis sėdi kalėjime. Šita jo pradėta kova prieš devynis metus buvo paskaityta vienu jo prasižengimų "prieš amerikoniškumą." Kokia ironija... Salietis

Palangos ligoninėje

PALANGA. — Daugiamėčių klevų ir liepų apsuptas, dunkso Palangoje dvikauktis mūrinis namas.

Pilni autobusai seniai jau išvežė iš Palangos apskritinius vasarotojus. Baltonius ketetermis šiaušiai rudenėjanti jūra. Tiesiais kurorto takeliais švaistosi vėjas.

Mūriniam name su iška-ba "Palangos ligoninė" darbas verda ir vasarą ir žiemą. Nesustabdo ligoninės darbo nei ilgi rudens vakarai, nei šviesėjančios pavasario dienos. Tūkstančiai vasarotojų, sustiprinę savo jėgas puikiame Baltijos pajūryje, grįžta prie kasdieniškių savo darbų.

O Palangos pastovūs gyventojai lieka savo vietoje. Kolūkiečiai, žvejai, darbininkai — jie lieka šalybini Lietuvos pajūrio poste.

O jų sveikatos poste budi Palangos ligoninė.

Buržuaziniais laikais Palanga neturėjo savo ligoninės. Žvejų žmonos savo sūnus gimdydavo aplūžusiose pirkelėse. Vietoj specialisto gydytojo naujus mūsų planetos piliečius priimdavo tamsi bobutė-pribuvėja.

Sunkiau susirgus, tekdamo gydytis arba namie, arba —kas buvo turtingesnis —vykti į didesnius centrus.

Apleistas buvo sveikatos apsaugos darbas Lietuvos pajūryje.

Tarybų valdžia radikaliai išsprendė šį klausimą. Iš pradžių aprūpino pajūrį pakankamu kvalifikuotų specialistų kiekiu, o 1949 m. kovo mėn. įsteigė Palangos ligoninę. Tarybinė valstybė stojo ginti savo pajūrio gyventojų sveikatą.

Ambulatorijai prie ligoninės. Rytas. Šviriame ir jaukiame laukia ma jame virš dvidešimties ligonių. Registratūroje užpildomos reikalingiausios žinios, po to ligoriai, eilės tvarka, eina pas gydytoją Pareigytę, arba gydytoją — stomatologę Mareinkutę, arba į procedūros kambarį, kur medicinos sesuo Narbutaitė atlieka reikalingus išvirk-

timus, ar į ginekologijos kabinetą, kur ligonius apžiūri kiti specialistai. Ligonius, reikalingus didesnių chirurginių operacijų, gydytojai nukreipia į Klaidędą arba Kretingą. Vadinamosios "mažosios chirurgijos" veiksmai atliekami vietoje. Esant tokiam atsitikimui, kai ligonio negalima toliau vežti, skubiai pakviečiami atitinkami specialistai į Palangą. Joks ligonis nepaliekamasis "savo paties likimui." Palangos ligoninė, kaip ir kiekviena gera tarybinė ligoninė, laiko savo sąžinės ir garbės dalyku gražinti ligoniui jo visišką sveikatingumą ir pilnutinį darbingumą.

Jeigu jau palietėm statistiką, tai duokime jos ir daugiau. Per 1950 m. I-ji pusmetį ligoninės ambulatorijai priėmė 3,020 ligonių. Dantų kabinetas gydė 2,175 žmones. Procedūros kabinete buvo aptarnauti 3,475 ligoniai.

—Matai, kad ne. Jei būčiau Čikagoje, tai nekaltėčiau su tavimi Brooklyne. —Aš mislinau, kad tu nuvažiavai į Čikagą ir būsi ten ant Prūsėikos teismo, kol jis pasibaigs. —Neturiu pinigų kelionei, tai kaip aš ten važiuo-siu.

—Ale, tai, bracia, ten buvo džiokų! —Ar tu ji pažįsti? —Nagi, kaip tas siūlėtu paukštis ten pasirodė. —Ar tu ji pažįsti? —Šiūr, pažįstu. Aš pa-žinčiau jį net ir be skūros, nuluptą. Ką tu, Džim, mislini?

—Apie ką? —Apie sočilistų paukščio "liūdijimą," kaip jie sako? —Aš mislinu, kad mažai siūlėtu jų gerų, — visi jie išdavikai. —Tai, bracia, nuvėjo so-sočilistai! Ar

Lietuvių tautos istorija

(Tęsa)

II. SUKILIMAS.

Kad sumažinus sukilimo šalininkų skaičių Lenkijoje, o ypačiai Varšuvoje, ir nuslopinus jų įtaką, valdžia, Vienopolskio patarai, sumanė įvykinti keistą naujokų ėmimą Lenkijoje. Šulig tam tikslui iš caro išgautu raštu (ukazu) nuo to ėmimo kariuomenės atleidžiami: dvarininkai, jų tarnai ir sodiečiai baudžiauninkai, t. y. tie luomai, kurie nedalyvavo demonstracijose ir laikėsi ramiai. To ėmimo tikslas buvo paimti kariuomenės ir išvaryti toli į Rusiją ypačiai apšviestųjų ir miestiečių, t. y. tuos, kurie per vis dalyvavo demonstracijose ir buvo palankūs ginkluotam sukilimui. Taigi kariuomenės turėjo būti paimti tik tie, kuriuos nurodys policija.

Nors visa tai buvo daroma paslapčia, tačiau viskas buvo sužinota. Lenkų visuomenė buvo suerzinta, o sukilimo šalininkai pasirūpino suardyti valdžios planus. Tai įvyko 1863 m. iš sausio 14 ir 15 d., kuomet policija ir kariuomenė vaikščiojo Varšuvoje po namus rinkdama surašytus naujokus, kad surištus varytų tvirtovėn, didžiūma jų nebuvo namie, buvo pasislėpę giriose.

Sausio 16 d. tautinis komitetas, pasivadinęs "laikinąja tautine valdžia", paskelbė sukilimą, kviesdamas visus turti ginklu prieš Rusiją.

Kad patraukus sodiečius, laikinoji valdžia apskelbė: kad visi Lenkijos piliečiai lygūs ir laisvi; kad žemė, už kurią sodiečiai ar moka činšą ar atlieka baudžiavą, nuo to laiko palieka jų amžina nuosavybė. Pažadėjo žemę ir šeimynoms tų žemių ir padinių, kurie eis ginti tėvynę ir garbingai žus kovoje.

Bet sodiečiai beveik nedalyvavo sukilime. Jie manė, kad sukilimas tai ponų darbas, kad vėl grąžintų baudžiavą. Taip įkalbinėjo jiems ir rusų valdžios atstovai. Neprisidėjo prie sukilimo ir turtingoji bajorija. Kuomet Prancūzija ir Anglija ėmė rodyti didesnę užuojautą lenkams, bajorija ėmė skverbtis į "laikinąją valdžią". Paimusi ten pagaliau viršų, kad įtikytų užsienių reikalams valdžioms, priešingoms revoliuciniams apsiereiškimams, bajorija savaip viską pakreipė. Balandžio mėn. išleido dekretą, draudžiantį visas politines draugijas, neleido steigti klubų ir komitetų. Pareiškė, kad sukilimo tikslas yra ne įvesti politinės ar visuomeninės atmainos, bet tik išvaduoti tėvynę. Taip nusistatę, visur jie skyrė savo šalininkus, atsaugė sukilėlių vadus, kurie išvežė į joms revoliuciniai nusistatę. Sukilėlių pajėgos buvo labai mažos. Jie turėjo savo iždę vos 60 tūkstančių rublių. Jų kariuomenė susidėjo vos iš 10 tūkstančių išblaškytų po miškus žmonių, ginkluotų dalgiais ir medžiojamais šautuvais. Sumanytas, staiga užpuolus, nuginkluoti rusų kariuomenę pavietų ir gubernijų miestuose sukilėliams nepavyko. Sukilėliai priversti buvo slapstyti miškuose nedideliais būriais ir puolinėti rusų kariuomenę.

Laikamoji rusų revoliucionierių pagalba niekais pasibaigė. Buvo antai manoma sukelti Pavolgį, o taigpi judėjimą Suomijoje, bet nė vienas tų manymų neįvyko. Lietuvoje sukilimas prasidėjo tikrai kovo mėnesį. Iš pradžių ir Lietuvoje prie sukilimo prisidėjo tik tie miestiečiai. Pirmutiniai sukilėlių būriai pasirodė Trakų ir Lydos apskrityse. Jie susidėjo daugiausia iš jaunuomenės, atvykusios iš Vilniaus. Lietuvos bajorija kaip ir Lenkijos nenorėjo ir nesidėjo prie sukilimo.

Neilgai trukus, prasidėjo bruzdėjimas ir tarpu Lietuvos sodiečių. Noras laisvės sužadino Lietuvos kaimą. Rusų valdžia, matydama sodiečius besidedant prie sukilimo, nutarė paskelbti laisvę maždaug tokią, kokią buvo pažadėjusi "laikinoji lenkų valdžia." 1863 m. kovo 23 d. rusų valdžia paskelbė, kad nuo pirmos gegužės dienos Vilniaus, Kauno, Gardino, Minsko ir Vitebsko gubernijų baudžiauninkai laisvi, kad visos baudžiavos priedermės ponams turi būti pinigais įkainuotos, o tie pinigai turi būti mokami ne ponams, bet valstybės iždan. Visa baudžiauninkų dirbamoji žemė jiems pasilieka.

Šiuo norima buvo atraukti Lietuvos sodiečiai nuo sukilimo. Bet paskelbimas neatnešė pageidaujamo vaisių. Daugybė sodiečių, ypačiai Žemaitijoje, prisidėjo prie sukilimo. Mat, jau buvo suėję du metai nuo paskelbimo caro manifesto apie baudžiavos panaikinimą, bet valstiečių padėjime neįvyko jokių atmainų geroj pusėn. Laikinosios valdžios dekretas apie ūmą atleidimą iš baudžiavos padarė jiems gero įspūdžio, juo labiau, kad Žemaitijoje buvo kam paagituoti, nes ten iš sodiečių tarpo buvo pasaulines aukštesnes mokyklas išėjusių apšviestųjų — gydytojų antai. Jie turėjo įtakos sodiečiams ir kurstė dėtis prie sukilėlių. Be to, buvo sunaudotas agitacijai ir žemaičių prisirišimas prie tikybos. Po pirmųjų Varšuvos, Žemaitijoje buvo paleistas gandas, kad Maskva nori panaikinti katalikų tikybą; kad Varšuvoje nulaužė katedros kryžius. Ejo kalbos apie caristų nežmoniškumą pasielgimus Varšuvos su katalikų bažnyčiomis. Tam tyčia išleistose proklamacijose juos šaukė prie dar didesnio uolumo savo tikyboje ir pagaliau prie sukilimo prieš savo nevidonus. Skaitlingi sukilėlių būriai Žemaitijoje susidėjo iš vienu beveik sodiečių. Sukilėlių vadais buvo ne tik apšviestūnai (kun. Mackevičius ir kiti), kiek patys sodiečiai. Kaip drąsus ir gabus vadas pasižymėjo Bitis, kuris veikė daugiausia Šiaulių paviete. Deukis buvo sukilėlių vadas Panevėžio paviete; Lukošius — Ukmergės; Gugas ir Puidokas — Raseinių paviete. Vyriausiu Kauno gub. vadu buvo Sierakovskis, kuris turėjo apie 2,000 sukilėlių. Po pralaimėto mūšio ties Biržais, daugelis sukilėlių žuvo, o likusieji išsiblaškė. Nuo to

Bostono apylinkės organizacijų reikalai

Šį sekmadienį, tai yra vasario 17 d., šių 1952 m., So. Boston, Mass., įvyks dar vienas didelis prapleštas posėdis, kuriame dalyvaus atstovai — komitetų nariai nuo visų pažangiųjų lietuviškų organizacijų apskrityje šios srities.

Tai yra: Lietuvių Literatūros Draugijos, Lietuvių Darbininkų Susivienijimo, Lietuvių Meno Sąjungos, Moterų Sąjūdo ir Pažangiųjų Lietuvių Tarybos apskrityje bei sąryšį visi komitetų nariai, o, prie to, ir šiaip kolonijū veikėjai suvažiuos ir padarys geriausius planus vasariniams parengimams ir visai bendrai veiklai.

Didžiausio rūpesčio teks pridėti, tai prie surengimo didžiojo "Laisvės" pikniko Maynard, Mass. liepos 4 d., šių metų. Antras spaudos piknikas — rudeninis bus rugsėjo mėnesyje, Montello, Mass. Šis piknikas irgi turės būti surengtas didelis ir gražus. Abiejų piknikų surengimas priklausys nuo visų organizacijų, ir tik tokiuose bendruose suvažiavimuose tegalima tinkamai apdiskutuoti — apdirbti ir juos praveisti gyvenimui.

Ypač South Bostonas su savo artimais kaimynais turėtų dalyvauti tokiuose posėdžiuose ir savo sumanymu prisidėti prie geresnių tarimų.

Taip, šį sekmadienį, dar prieš 12 valandą — prieš pietinių laikų, būkime visi Lietuvių Piliečių Klubo viršutinėje svetainėje, 318 Broadway, So. Bostone.

Atrodo, kad bostoniečiai tą vakarą turės nepaprastai gražų rengimą. Tai turės būti suvažiavimas, ir dėl to reikia suvažiuoti į Bostoną visiems. O bostoniečiai žino, kad nereikia vėluoti su parengimais. Tas mums patinka.

Iki susitikimo.

J. M. Karsonas

DETROITO ŽINIOS

Hamtramck lietuvių koncertas, kuris įvyko vasario 2 d. buvo šaunus. West pusės žemotės jaunimas pildė programą, po Stella Smith direkcija.

Nesigilinsiu į kokybę, nes C. Martin turi parašyti apie savo "metinę šventę." Martin parašė apie įvykių koncerto, tai turi duoti lietuviams žinoti, kaip pavyko.

—
Numirė važiudamas

Sausio 30 d., L. A. Tamošiūnas, 31 m., 1613 Springwells, važiudamas į darbą nauju "Mercury", numirė, veik pusę mylios įvažiuojęs į Rouge Fordo dirbtuvės įardą. Automobilis bėgdamas su mįštanti žmogum sužeidė dirbtuvės sargą. Tamošiūnas dirbo Forde nuo birželio mėn. 1941 m.

—
Pripažintas kvailiu — klausinėjo daktarus

Policija nuožiūros būdu suareštavo kanadietį Ben Lerner, 28 m., 80 Davenport, Detroitie gyvenantį. Teismų vyriausias psichiatras Dr. Albert J. Wallaert pripažino jį kvailiu.

Teisme "pakviesėlis" Lerner buvo pats sau advokatu ir klausinėjo daktarus.

"Kodėl aš esu durnas?", jis klausė Dr. Robert A. Geriseck. Pastarasis atsakė, kad Lerner "atsakę kvailai į jo klausimus. Pats advokataudamas Lerner sako daktarui:

"Jūs esate kvailiesnis už mane." Paskiaus jis klausė daktarus: "Ar jūs vartojot mokslinį sprendimo būdą?"

"Ne, tik ypatingą peržiūrą," atsakė Dr. Wallaert.

"Aš tikiu, kad žmogus negali būti pripažintas kaltu ir nuteistas pagal įstatymus, jei jis neįsivertina prieš teises."

"Mat, pas jį rado šautuvą. Jis išbuvęs 22 mėnesius Royal Canadian Air Force ir niekad nebuvo vadinamas kvailiu.

"Apkaltinimas" buvo taip prastas, jog aš maniau, kad visai advokatas nereikalingas," jis pareiškė.

Daktarai tvirtino, kad Lerner parodęs kvailumą, būdą

juos praveisti gyvenimui.

Dėl to tai ir reikia, kad visų apskričių komitetų nariai dalyvautų šiems svarbiausiems reikalams aptarti.

Yra didelis pageidavimas, kaip ir visada, kad tokiuose klausimuose dalyvautų bent iš artimesnių kolonijų veikėjai, kuriems taip pat rūpi mūsų bendras gražus judėjimas, nors jie ir nėra patekę į organizacijų komitetus.

Ypač South Bostonas su savo artimais kaimynais turėtų dalyvauti tokiuose posėdžiuose ir savo sumanymu prisidėti prie geresnių tarimų.

Taip, šį sekmadienį, dar prieš 12 valandą — prieš pietinių laikų, būkime visi Lietuvių Piliečių Klubo viršutinėje svetainėje, 318 Broadway, So. Bostone.

Atrodo, kad bostoniečiai tą vakarą turės nepaprastai gražų rengimą. Tai turės būti suvažiavimas, ir dėl to reikia suvažiuoti į Bostoną visiems. O bostoniečiai žino, kad nereikia vėluoti su parengimais. Tas mums patinka.

Iki susitikimo.

J. M. Karsonas

ZINIOS IS LIETUVOS

Sėkla supilta

BIRŽAI, 1951-XII-19 d. — Eilė rajono kolūkių, baigę kultūro darbus, pilnutiniai įvykdė sėklos supylimo planą. „Medeikių“ žemės ūkio artelėje išvystytas socialistinis lenktyniavas davė gerus rezultatus. Čia baigtas kultū grūdinių kultūrų derlius.

Baigus kėlimą, sudaryti sėklos fondai. Sėklos kokybė patikrinta.

Grūdinių kultūrų, linų, bulvių ir kitų kultūrų sėkla supylė „Tarybinio artėjo“, „Lėnino keliu“, „Pirmųjų žingsnių“, „Vilties“, „Raudonosios vėliavos“ ir kiti rajono kolūkiai. Sekliniai grūdai gerai išvalyti ir laikomi tinkamai parengtose patalpose. Sėklos daigumas taip pat patikrintas Biržų tarprajoninėje sėklos kokybės inspekcijoje.

J. Margenis

Padėka už kruopštų gydymą

VILNIUS, 1951-XII-19 d. — Trečią kartą akių regėjimui sušilpėjus ir gresiant apakimui, vėl atsidūriau Vilniaus srities ligoninės akių ligų skyriuje. Akių ligų specialistė gydytoja Horodničienė dar 1947—48 metais išgydžiusi mane taip, kad aš iki š. m. rudens galėjau skaityti ir dirbti, gyde ir šį kartą.

Ivertindamas Horodničienės rūpinimąsi darbo žmonių sveikata, reiškiau gilią padėką jai ir jos bendradarbei gydytojai Sergeidaiti ir kitam ligoninės personalui už kruopštų ir rūpestingą gydymą.

Stasys Dabušis

Laukiamie sositinės meno kolektyvų pasirodymų

PANEVŽYS, 1951-XII-19 d. — Panevėžio miestas šiais metais atremontavo ir įrengė gerą patalpą teatrui. Miesto darbo žmonės noromis lanko vykstančius spektaklius, kuriuos gana vykusiai pastato Panevėžio dramos teatro kolektyvas. Teatro scena paruošta ir dideliems kolektyvams pasirodyti. Tik, deja, Panevėžio darbo žmonės niekaip negali išvysti savo mieste, savo teatro scenoje mūsų sositinės menininkų. Iš kitų miestų mes jau daug kas aplankė — Šiaulius, Klaipėdą, Kauno teatrų kolektyvai. Tik Vilniaus teatrai užmiršo aplankyti mus. Tikimės, kad sositinės meno kolektyvai ir mūsų pageidavimus atsižvelgs.

J. Petraitis

Dažnas kolūkiečių svečias

VILIAMPOLĖ, 1951-XII-19 d. — Gerai pažįsta rajono kolūkiečiai kilnojamojo kino mechniką Vladą Vilčinską. Jis dažnai su kilnojamoju kinu lankosi rajono kolūkiuose. Aptarnaudamas 15 kolūkių, jis kasdien vidutiniškai duoda daugiau kaip po 2 seansus. Stalino vardo, Puškinio vardo, „Raudonojo artėjo“ ir kituose kolūkiuose jis kiekvieną mėnesį apsilanko po 2—3 kartus. Prieš seanso pradžią Vladas Vilčinskis supažindina žiūrovus su filmo turiniu, išryškina svarbiausius kino filmo vietas, o taip pat papasakoja ir apie svarbiausius vidaus ir užsienio gyvenimo įvykius.

Dėka gerai organizuoto darbo V. Vilčinskio kilnojamoji kina gausiai lanko rajono kolūkiečiai.

N. Koržūnas

★ Tarprajoninė konferencija vėžio ligos klausimu Kauno srities sveikatos apsaugos skyrius suruošė Raseiniuose. Konferencijos tikslas buvo sustiprinti kovą su vėžio liga, atkreipti dėmesį į profilaktiką ir ankstyvą ligos pažinimą. Pranešimus konferencijoje padarė Kauno medicinos instituto moksliniai darbuotojai.

J. Brėdikis

New Yorko ir Apie linkės Zinios

Palaidojus Petra Atkočaitį

Šeštadienį, 9-tą vasario, buvo iškilmingai palaidotas Petras Atkočaitis, Sv. Jono kapuose.

Angelių Karalienės bažnyčioje gedulų pamaldas, mišios buvo laikomos prie visų trijų altorių.

Žmonių buvo pilna bažnyčia. Daugelis stovėdami tēmių pamaldas, nes nebuvo kur sėstis.

Kiek automobilių važiuavo į kapus neteko sužinoti. Gėles vežė keturi automobiliai.

Nuo kapų visi susirinko į jau visiems gerai žinomą valgyklą, kurioje lydėtojams duodama pietūs. Gerasis valgiai ir gėrimais buvo pavaišinta apie du šimtai žmonių.

Laidotuvsė matėsi visokių „pakraipų“ žmonių. Mat, šeštadienis, nedirbama diena, prie to pasitaikė gražus oras, nors biskį vėjuotas, bet tas žmonių nuo lydėjimo į kapus nesulaikė.

Petras Atkočaitis į Ameriką atvažiavo 1905-tais metais. Kriaučių biznyje, kaipo kontaktorius, išbuvo virš 40-ties metų.

Paliko liūdėsyje žmoną Petronę, sūnų Joną, marčią Eleoną, anukę Teresę, du brolius ir kitus giminės, ir draugus. Ligoninėje išbuvo porą mėnesių, bet visos daktarų pastangos išgelbėti gyvybę nepasisekė.

Petras mirė sulaukęs apie 69-nis metus. Žmogus buvo jau geram pinigiskam stovyje. Jam senatvės baimė nebuvo baisi šmėkla. Jis dar galėjo gyventi, bet vėl kūno mažinėjai sugedo ir j žemę. Sudiev visiems!

Šermentis vadovavo Garšva. Rep.

Pranešimas visuomenei

Svento Jurgio Draugystės yra rengiamas 57-tas metinis balius. Jis įvyks vasario (February) 23 d., Grand Paradi-se svetainėje. Svetainė yra kaip tik perremontuota pagal naujausią madą ir tikrai yra ko pasižiūrėti, kuo pasigėrėti. O Sv. Jurgio Draugystės parengimų publika yra skaitlinga, galima daug naujų pažinčių susieiti ir prie puikios muzikos smagiai pasišokti. Muzikantai — A. Pavdis — gros lietuviškus ir amerikoniškus šokius iki vėlyvo laiko. Įžanga labai prieinama pagal dabartinius laikus, tik vienas doleris. (įskaitant ir taksus).

Pradžia baliaus 7:30. Kviečia —

Rengimo Komisija

LLD 55 kuopos syarbus susirinkimas

LLD 55 kuopos svarbus susirinkimas įvyks vasario 19 d., antradienį 8 v. v. Shapolo-Vaiginio salėje 147 Thames St., Brooklyn, N. Y.

Komitetas.

Rendauninkai laimėjo

Tompkins Square srities rendauninkai susibūrė prieš kėlimą rendų toje srityje ir gavo numažinimą rendos 2-iems butams. O tai reiškia ir sustabdymą tolimesnių kėlimų rendų už butus, kurie nėra pakėlimų verti.

Sąjudis iškilo apartamentų savininkei firmai įkišus po ketletą senų rakandų į \$18 ir \$22 vertės butus. Po to juos išrendavo portorikiečių šeimos už \$50 ir \$59 per mėnesį. Valdinė įstaiga atsteigė \$18 ir \$22 rendas.

Ką matysite ir girdėsite „Birutės“ filmoje

Operos „Birutės“ filmoje jūs galėsite matyti štai ką: Lietuvos marių kranta prie Palangos miestelio. „Birutės kalną“ pušelėmis apsodintą, žemaičius, kurie meldžiasi miške prie ugnies aukuro nešiodami aplink ugnį aukščiausią kuniga Krivų-Krivaitį, Kunigaikštį Keistutį, kaip jis pamylė Birutę. Vokiečius kryžiuočius, riterius, kurie nori atimti Birutę. Vaidelyčius, kurie prie ugnies aukuro dainuodamos meldžiasi ir nori apvilkti Birutę šventais rūbais, kad Keistutis ji netektų ir taip toliaus.

Ir taipgi girdėsite Birutės, jos brolių, vaidelyčių, kryžiuočių ir kunigo vaidylos gražias melodijas-dainas.

Taipgi, jūs matysite ir girdėsite vaidinant ir dainuo-

jant mūsų vietinius aktorius, kurie netik mums teatrus kasmet vaidina, bet jau ir filmą padarė.

Paklausus Jurgio Klimą, kaip atrodo filmas ir kaip jis aktorijai. Jis tik šyptelėjo ir atsakė: „Atrodo very gud.“

Tai gi, gerbiamieji, prašom visus ir visas ateiti pamatyti šią pirmą kartą rodomą operetę „Birutė“ filmoje. Mes tikim, kad jūs šį sykį mylėsit filmą. Taipgi jūs savo dalyvavimu priduosite energijos aktoriams ir tuo pačiu sykiu paremsite savo įstaigą, Lietuvos Kultūrinį Centrą. Tai jo naudai ruošiamas ši sueiga.

Filmos rodymas įvyks jau šį sekmadienį, vasario (February) 17-tą dieną, 3-čią val. po pietų, Liberty Auditorijoje, Richmond Hill, N. Y.

Rengimo Komisija

Unijų atstovai žada surinkti 60,000 parašų už taiką

Vasario 7-tą įvyko New Yorko darbo unijų atstovų konferencija taikai. Atstovai pasizadėjo šapose ir visais būdais surinkti 60 tūkstančių parašų už taiką. Kvotas pasiskirstė kožnai pagal išgalę.

Pavyzdžiui, Distrikto 65-to nariai pasizadėjo surinkti 20 tūkstančių parašų lig kovo 20-tos. Malioriai pažadėjo tūkstantį. Sukniasiuviai 5,000. Silpnėsnių grupės po mažiau. Konferencijoje dalyvavo atstovai 17-kos AFL, CIO ir nepriklausomų unijų. Mitinge kalbėjo Augustus Thomas ir Carl Marzani. Tai tas pats, kuris atbuvo terminą kalėjime einant dabartiniais persekiojimais, bet nenusileido, tebesidarbuoja taikai ir progresui.

Jaunąj Robesoną šaukia eiti ausinė

Jaunasis Paul Robesonas, sūnus garsaus menininko ir visuomenininko, pašauktas į kongresinį neamerikinių veiksmų komitetą atlikti išpažintį. Jaunojo Robesono „griekai“ skaitomi ne vien tik tai, kad jis pataikė gimti iš garsaus liaudies vado tėvo ir tolygiai žymios motinos. Jis pats jau yra žymus darbuotojas jaunime už taiką ir liaudies teises.

Pranešant apie jo pašaukimą, darbininkų spauda įdėjo ir jo pareikšimą. Jame jaunasis Robesonas pasmerkė leidi-mą Kw Kluksums siautėti. Ir smerkė persekiojimus žmonių. Neigimą civilinių teisių įsiai paskaitė tikruoju neamerikinių veiksmu, reikalingu tyrinėti ir suvaldyti.